

Nagy korok - Nagy mesterek - Nagy műfajok - Nagy művek
Zenei térképkészítés

Vetélkedő sorozat zenét művelő és zenét szerető fiatalok számára 12 - 18-ig

IV. forduló - A századfordulótól napjainkig.

Olvasmányos felkészülési anyag a csapatoknak, egyúttal az ismeretek forrása is.

A századforduló zenéje
A XIX. XX. század fordulója

A századforduló zenei irányzata kezdetben még a romantika volt, ám alkotói sok olyan vonást hoztak létre, amelyekkel egy új stílus megszületését készítették elő.

Az új művészet bölcsője Franciaország volt, a zene is színeket és benyomásokat tükröz. A zenében a tonalitás lazul, az akkordok mint hangulatok, színhatások szerepelnek.

A zenei impresszionizmus

A századforduló jellegzetes irányzata. Művelői festői hatást kívánnak elérni a hangok, hangzatok színfoltszerű keverésével, a dallamvonalak eltűntetésével, az elmosódott ritmikával. Tárgyát zenén kívüli forrásokból merítik, de a programzene konkrét megfogalmazása helyett pillanatnyi benyomásokat rögzítenek (Impresszio = benyomás, hatás). Az egészhangúság a századforduló zenéjének és vele a tonalitás (hangnemiség) felbomlásának dallamban is, harmóniában is megnyilvánuló stílusjegye.

A századforduló két jelentős zeneszerzője
a kor jeles komponistái közül.

Claude Ashille Debussy (Klód Asill Döbüsszi) A 20. század és mindmáig a francia zene legnagyobb zeneköltője. az impresszionizmus egyik legfontosabb úttörője. Zenéjében különös jelentőséget kapott a pillanat futó benyomása, egy napszak, egy illat megannyi gondolattársítása. Debussy hatása egyetemleges volt az egész világon. Nagy hatással volt Bartók Bélára és Kodály Zoltánra is.

„A tenger” című szimfonikus költemény igazi impreszionista alkotás. *Festői eszközökkel jeleníti meg a szél és a hullámok mozgását, miközben a zene a természet szépsége és nagysága által kiváltott emberi érzéseket fejezi ki. I. tételének címe „Hajnaltól délig a tengeren”. A vonósok lágy, játékos mozgása a tenger hullámozásának fodrozódását festi. A fafúvó hangszeren megszólaló dallam az álmodozó szemlélő gondolatait fejezi ki, a rézfúvósok halk, sejtelmes hangja a távoli láthatáron megjelenő első napsugarak játékát idézi fel. Majd egyre erősödő fény világítja meg a tájat, a zene káprázatos színekkel jeleníti meg a napsugarak kék tengeren tükröződő táncát. A II. tételben - „A hullámok játéka” - lényegében az I. tételt fejleszti tovább a zeneszerző. A III tétel ”A szél és a tenger párbeszéde”.*

Richard Strauss (1864 - 1949). Életműve hídként ível át a német romantika világából a 20. század zenéjéhez. Zenei nyelve Schönberg atonális (hangnem nélküli), dodekafon (12 hangú) stílusának közvetlen előkészítője lett.

25 éves kora körül szimfonikus költeményei álltak alkotásainak középpontjában. *Gyakran megszólalnak zenéjében bitonális (kéthangnemmű) harmóniák is, anélkül, hogy a romantikus alapokról lemondott volna.*

A századforduló éveiben a szimfonikus költemények helyét az opera foglalta el. *Bátran fordított hátat az addig követett iránynak, amikor egy derűs bécsi komédiát zenésített meg. (Rózsalovag)*

Hősi élet. Richard Strauss egyik széles körökben ismertté lett szimfonikus költeményének címe. *Egy hős nagyszabású harca magával és a külvilággal . Önmagát ábrázolta ebben a művében, amelyet a 19. század fordulójának egyik monumentális zenei üzeneteként említenek.*

A XX. század zenéje

A 100 esztendő alatt történt események megosztották a század kulturális arculatát. Nagyon sok művészeti irányzat jött létre a zenében is. *Ezért, hogy jobban megismerhessük, megérthessük műveiket foglalkoznunk kell törekvéseikkel, irányzataikkal.*

A XX. század zenei törekvései

1. Folklorizmus. Az a zenei törekvés, amely a népzene alapján **bon-
tako-
zik ki.** Több neves európai zeneszerző is csatlakozott ehhez az irány-
zathoz. Így például *az orosz Igor Stravinsky (Sztravinszki), Mihail
Ivanovics Glinka, Mogyeszt Petrovics Muszorgszkij, (Mogyeszt
Muszorgstkij) - a cseh Bedrich Smetana (Smetána), Antonin Dvor-
zsák - a lengyel Stanislav Moniuszko (Sztaniszlav Monjuskó)*
Ehhez az irányzathoz csatlakozott a XX. század két nagy magyar zeneszerzője
is, **Bartók Béla és Kodály Zoltán**, akiknek zenéjében az ősi magyar népdal
a legmaibb dallam- és harmóniavilággal találkozott.

2. Expressionizmus (Ekszpresszionizmus). A 19. és 20. század egyik
legjelentősebb művészi törekvése. a zenében is a magányos ember
szorongó érzéseit fejezi ki.

3. Neoklasszicizmus (új klasszicizmus). 1920 táján született új irány-
zat, célja a régebbi korok zenei stílusainak felelevenítése, modern ér-
telmezése. Terjesztői a „francia hatok, valamint Szergej Szergeje-
vics Prokofjev orosz zeneszerzők és más európai nemzetek ismert
komponistái.

A XX. század néhány főbb zenei irányzata

Aleatória. (Alea latin szó = kocka.). A zeneszerző nem határozza meg
pontosan a darab minden részletét csak nagyjából írja elő, hogy
mit kell játszania a muzsikuskak, a többit az előadó döntésére bízva.

Atonalitás (Hangnemnélküliség). A **dúr/moll hangrendszer törvény-
szerűségeinek mellőzése.** Az atonális zenében nincsenek meg a tonalitás
alappillérei: a harmóniák vonzástörvényei. pl. az alaphang és a ráépülő Tonika-
hármashangzat

Dodekafónia (tizenkéthangúság, tizenkétfokúság. *A XX. század első felének
vége felé a dúr/moll hangrendszer helyett bevezetett hangrendszer.*
**Arnold Schönberg osztrák zeneszerző dolgozta ki. Lényege, hogy az
oktávnak (pl C'- C''-ig) 12 egyenrangú hangja van, nincs benne vezető h**

ang, nincsenek funkciók: Tonica . Dominans - Subdominans . A 12 félhangból álló sort (németül Reihe) a zeneszerző alakítja és ettől nem térhet el mindaddig, míg minden hangja meg nem szólal.

Egészhangú skála. Hatfokú hangrendszer, amelynek hangsorában az alaphangot hat egymástól egészhang távolságra álló hang követi

Punktuális zene - Punktualizms. A dodekafon kompozíciós technika továbbfejlesztése oly módon, hogy a sor (Reihe) nemcsak a mű hangjainak rendjét szabja meg, hanem ritmikai értékeit, dinamikáját, felépítését is meghatározza.

*A punktuális szerzők ritmus és dinamikai sorokat készítenek, majd a sorok alapján a hangokat a megszabott helyekre teszik. Az így szerkesztett - komponált - műben a hangok pontokként helyezkednek el. A **punktualista stílusirányzat képviselői Anton Webern-t tekintik szellemi elődjüknek***

Néhány zeneszerző a XX. századi zenei klasszikusai közül

Arnold Schönberg (1874 - 1951). Neve a köztudatban egyet jelent a dodekafonia és az ennek megfelelő zenetechnika kialakításával, valamint az atonalitással, hangnemnélküliséggel.

Egy varsói menekült.

Műfaja kantáta. Szövegét egy gettóból menekült túlélő elbeszélése alapján maga a zeneszerző állította össze. **Ebben a művében a II. világháború ártatlanul szenvedett és elpusztult áldozatainak állít emléket.** Szereplői -elűadói - a narrátor, a férfikar és a zenekar. **A kompozíció szigorú dodekafon technikával**

íródott. Csúcspontja az ősi héber imaszövegre íródott „Halljad Izrael”. (Mózes V. könyve, 11)

Paul Hindemith (1895 - 1963) A 19. század egyik legjelentősebb német zeneszerzője. Szinte minden műfajban komponált. Pályafutása elején úgy tűnt, hogy az expresszionizmus lesz kompozíciós tevékenységének fő irányzata. Harmincéves éveinek közepétől a neoklasszicista törekvések jegyében komponált. („Vissza Bachhoz!) *Az ellenpont virtuóz alkalmazása mellett jól megfért műveiben a disszonancia, sőt olykor az atonalitás is.*

Mathis a festő (Mathis der Mahler) Hindemith egyik legnagyobb alkotása. Az opera, amelynek szövegét is a zeneszerző írta, a XVI. században élt Mathias Günewald festőművész alakját mintázza meg. a viharos történelmi kor harcait, kétségeit, a festő pályájának válságait, végül diadalmas időpontját, az isenheimi szárnyas oltár megalkotását.

Mathis a festő - szimfónia. A zeneszerző az operából háromtételes szimfóniát írt, amelyet ma már a műfaj modern klasszikusai között tartanak számon. *A szimfóniában az opera képeiből hármat jelenít meg a modális hangzásvilágtól az atonálisig ívelő zeneszerzői technikával.*

B e n j a m i n B r i t t e n (Bendzsamin - 1913 - 1976) A 20. század legjelentősebb angol zeneszerzője Figyelmét, alkotóerejét a dallam kialakítására összpontosította. Kortársaitól csak annyit vett át, amennyi műveiben a korszerűséget, a 20. századot jelzi.

Az általa művelt műfajok közül kiemelkedik az opera. *Műveinek nagy része az operákon kívül is vokális, énekes kompozíciók: dalművek, kórusművek, kantáták sokasága. .*

Variációk egy Purcell témára. 1945-ben a brit Nevelésügyi Minisztérium megbízta Brittent, hogy írjon egy olyan darabot, amely alkalmas arra, hogy bemutassa a fiataloknak a zenekari hangszereket. A **bevezetésben a Purcell-témát halljuk, majd sorra bemutatkoznak a hangszercsoportok és a különböző hangszerek.** *A hangszerek sorozatos belépése következtében egyre tömörebb a hangzás, végül a Purcell-téma korál dallamként hangzik fel és a darab hatalmas zenei képpel zárul.*

Keljünk át képzeletben az atlanti óceánon, hogy felidézhesük a „Kék rapszódia”, az „Egy amerikai Párizsban”, a költői szépségekben gazdag „F-dúr zongoraverseny”, a szimfonikus jazz fiatalon elhunyt, de nagy hírnevet szerzett amerikai komponistáját, George Gershwin-t (Dzsordzs Görsvin 1898 - 1937)

Gershwin már 20-as éveinek kezdetén ismert zeneszerző volt . Tánc- és filmzenéi hamarosan az egész világot meghódították **A 20. századi modern zene számos kiváló alkotójára hatással volt.** Gershwin a legelvontabb muzsikus, Schönberg stílusából is sokat tanult, hosszú éveken át őszinte barátság fűzte őket össze,

Porgy és Bess Geershwin egyetlen drámai operája a délkarolinai néger életéből elcsúszott pillanatok sorozatát egymás mellé. Gershwin megfigyelte életmódjukat, szokásaikat, lejegyezte népdalaikat. A néger dal azonban csak egyik forrása volt a Porgy muzsikájának, A másik a századeleji európai műzene irányzataiban, az impresszionizmusban és expresszionizmusban keresendő. A Porgy zenéje a néger spirituális és impresszionista ízű harmóniák - merész diszsonanciák újszerű akkordfűzések keveréke. A néger népopera egyik legnépszerűbb részlete a címszereplő **Porgy dala,**

Képzeltben repülünk most vissza keletre, át az Atlanti Óceánon, át Európa nagy része fölött, hogy megidézhessük a 20. század szellemi életének egyik legnagyobb hatású egyéniségét **I g o r F j o d o r o v i c s S t r a v i n s k y-t** (Sztaravinszkij) **Zenéi - Bartókhoz hasonlóan - barbár ősi energiákat szabadítottak fel.** Úgynevezett „orosz korszakában” írt, népzeneben gyökerező művei korszakot nyitottak a 20. század zenéjében.

Fiatalkori kompozícióiban az orosz népi dallamok és táncok voltak ihletői. Első orosz korszaka után a neoklasszicizmus felé fordult. Hetven éves korában ismét új utakat keresett, ezt a tizenkét-fokúságban találta meg *1934-ben francia állampolgárságot kapott, 1939-ben az Egyesült Államokban telepedett le.*

Tavaszi áldozat (*Le sacre du Printemps - Lö szakr dü Prentam*) című táncjátéka - *a zene robusztus ritmusa - a zenekar hangjaiban megszólaló 36 fúvóshangszer - a dúr és moll hangnemek összekeverése - a dinamikai feszültségek és fokozások egymásutánja - a műben alkalmazott politonális fordulatok felhangzása - a kissekundok gyakori súrlódása, a titmus fékezhetetlen sor, a ritmus és a dinamika állandó és döntő uralkodása - a Sacre különleges témaválasztása és egyéb új utakat nyitó különlegessége - óriási hatást gyakorolt a Debussy utáni muzsikusokra.*

A táncjáték alap gondolata egy ifjú emberi lény feláldozása a tavasz ébredésének köszöntésére. A művet bevezető, fagotton megszólaló hangulatkeltő litván népi dallam az elemek hatalmától való ősi félelmet érzékelteti.

Végül felidézzük a 20. század világhírűvé lett két nagy magyar klasszikusát. **Bartók Béla** (1881 - 1945) A 20. század nagy magyar géniusza. Zeneszerző - zongoraművész - a Zeneakadémia tanára - népdalgyűjtő - a Magyar Tudományos Akadémia tagja. 1881. március 25-én született Nagyszentmiklóson Erdélyben, Torontál vármegyében. New-Yorkban hunyt el 1945. szeptember 25-én.

Zeneszerzőként egész életét. alkotói munkásságát végigkísérte a számára „tisztá forrást” jelentő népzene. Felhasználva, stílusába olvasztva az atonalitás - a Schönbergi iskola - majd a neoklasszicizmus jónéhány eredményét is, végig művészete alapjának, anyanyelvének tekintette a népzeneét, a legmerészebb újító műveiben sem tért el tőle.

Allegro barbaro Ez a zongoradarab, amelyet Bartók 1911-ben írt, nemcsak életművében hanem az egész magyar zene történetben korszakos jelentőségű alkotás. A címben előre jelzett barbár elem őserővel tört be az európai műzenébe. A teltfogású hangzatok szinte a zongoraszerűség határát súrolják. Ezen túl már csak az ütőhangszerek effektusát idézheti a zongora, a pörölycsapásként lezuhanó akkordok azonban nem motorikus egyenletességgel szólalnak meg, hanem a népzeneből ismert rubátószerű tagolással.

Kodály Zoltán (1882 - 1967) Zeneszerző, zenetudós, népzene kutató, népdalgyűjtő, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, a Zeneakadémia tanára, a zenepedagógia világhírű mestere. Egyre többet foglalkoztatta egy új magyar zenekultúra megteremtése, amelynek forrását a magyar népzeneben találta meg.

Dalköltészetének két fő ága: népdalfeldolgozások, műdalok.

Daljátékaiban - Hány János, Székelyfonó - először szólalt meg az opera színpadán a magyar népdal.

Kórusműveiben a 16 - 17. század magasrendű énekkari kultúrája kelt életre.

Hangszeres műveiben az egyes hangszereknek ugyanolyan „megszemélyesítését” találjuk, mint dalaiban és kórusműveiben az énekhangnak.

„Pünkösdlő” című kórusművében a sok százada őrzött magyar népszokás cselekményének adja meg magasrendű művészi foglalatát.

Fölszálott a páva változatok egy magyar népdalra című alkotása nagyszabású zenekari mű. A bevezetésből, tizenhat variációból és fináléból álló kompozíció alapgondolata - a négysoros ereszkedő jelle-
gű kvintváltó pentaton dallam a magyar népzene legősibb réte-
géből való.

Eljutottunk a 20. század közepéig, térképészítésünk záró részéig. Mielőtt tovább lépnénk, röviden a kortárszenéről. **A Kortárszene nem azo-
nos a modern zenével.** A legalapvetőbb, hogy a kortárs művek nyelve-
zetükben és hangzásvilágukban jelentősen eltérnek például Bartók, Soszta-
kovics, Sztravinszkij és az ő kortársaik zenei fogalmazásmódjától. A 20.
század második felének kezdetétől és azt követően Kurtág, Ligeti,
Penderecki és kortársaik munkásságában testesülnek meg ko-
runk egyéni és társadalmi problémái. Ilyen értelmezésben kell felidéz-
nünk néhány külföldi és hazai zeneszerző munkásságát, hogy térképün-
kön pontosan meghatározhassuk a kortárs zene helyét. S mert sokféle
irányzatot, zeneszerzői technikát mondhatnak magukénak, bevezetésként
idézzünk fel néhányat ezek közül is.

A v a n t g a r d. A XX. század elején Nyugat-Európában kialakult újító,
formabontó, kísérletező irányzatok gyűjtőneve. Művelői elvetik a hagyomá-
nyos formákat, és megdöböntő újításokat tartalmaznak. (Experimental).
A zeneművészetben a free jazz (frí dzsessz), a klasszikus zene, az elektro-
nikus zene a kísérleti zenés színház, vagy pl a minimalizmus területén
nyilvánult meg. Kiemelkedő, alakjai többek között John Cage és
Karlheinz Stockhausen.

M i n i m a l i z m u s. Több művészeti irányzat összefoglaló neve. Mind-
egyik művészeti ágban közös jellemzője, hogy az alkotók a lehető leg-
kevesebb eszköz és anyag használatával igyekeznek műalkotásó-
kat létrehozni A formák és a színek

Repetitív zene. A lassú fejlesztésű, ismétlésekből (repeticio = ismétlés) és
rövid formaegységekből építkező komponálási módot nevezik re-

petitív zenének. Magyarországon a 180-as csoport honosította meg ezt az irányzatot. Legismetebb művelői közé tartoznak: **Filipp Glass** (Filip Glasz), **Steve Reich** (Sztív Rejkh) és **Terry Riley** (Terrí Rejlí)

Szeriális zene. A modern zene egyik komponálási módszere. (Komponálási technikája). A dodekafónia továbbfejlesztett változata. Szakít a tonalitás (hangnemrend) törvényszerűségével. Eseménye a - „sorelv” (széria) megtartásával - teljesen megtervezett, meghatározott, szabályozott zene. A Reihe technikát kiterjeszti a zene minden alkotóelemére a dallamon túl a ritmusra, hangszínre, hangerőre. A dodekafónia 12 hangjából tetszés szerint használhat kevesebbet is így tehát a szeriális zene nem azonos a dodekafon technikával komponált zenével.

Elektronikus zene.

1. A tágabb értelemben vett elektronikus zene: a zenei hangok keletkezéséhez szükséges rezgéseket e célra készített elektronikus hangszereken állítják elő. A XX. század közepén egy új hangkeltő szerkezet, a **sinus-generator** (színuszgenerátor) segítségével lehetővé vált olyan hangok megteremtése, amelyek a természetben nem léteznek. Belőlük állítja össze a zeneszerző a darabját.

2. Aszűkebb értelemben vett elektronikus zene a szerializmus elektronikus kiterjesztése. A szeriális zene szigorú követelményeit beállított gépek segítségével lehet legpontosabban megvalósítani.

3. A konkrét zene abban különbözik az előbbiektől, hogy hangzó anyagát nem gépi úton, hanem a természet bizonyos jelenségeiből állítják elő. Magnetofon segítségével hangszalagra rögzítenek valamilyen hangjelenséget *a hagyományos zenétől a lónyerítésig, a cintányérütéstől a gyereksírásig* és azt ugyancsak magnetofon segítségével - *gyorsítással, lassítással, ”vágással”, egymásrajátszással, keveréssel stb* különböző módon átalakítják. Az így nyert hangjelenségekből állítják össze a kompozíciót. Az elektronikus hangok előállítására szerkesztették később a **szintetizátort**. *Rajta előállítható a határozott és határozatlan hangok minden összetevője.*

...

...

Cluster (klaszter - hangfürt, hanghalmaz). **Több szomszédos** egész, fél, negyed hangtávolságra fekvő **hang egyidejű megszólaltatása**. A billentyűs hangszereknél tenyérrel, alkarral, vagy megfelelő léccel szólaltatják meg.

Bruitizmus (Zajzene). **Zeneszerszám nélküli zene**. Az 1910-es években Schönberggel szemben ellenkező megoldást keresve jött létre ez az újabb irányzat. **Művelői lemondtak a zenei hangról**. Úgy vélekedtek, hogy a kor emberét a nagyváros lármája, a gépek zaja veszi körül, így a zenéjét is ezekből kell létrehozni.

Grafikus zene. A XX. század 50-es éveiben feltűnt új irányzat. **A kottát rajzzal pótolja a zeneszerző**. Az előadó - szabad képzelettársítás alapján - abból rögtönzi a zenét

A következőkben a legújabb irányzatok követői közül idézünk meg néhány külföldi és magyar kortársat.

John Cage (Dzson Kedzs). Az **1912-ben Los Angelesben született és 1992-ben New Yorkban elhunyt amerikai zeneszerző** egyike volt a **legszélsőségesebb avantgarde zenei irányzatok legnagyobb kísérletezőinek**. A zörejeket, zajokat egyenrangúsította a zenei hangokkal, újraértelmezte a műalkotás hagyományos fogalmát. **Műveinek hatása nagyobb volt, mint bármely más amerikai zeneszerzőé**. Műveivel kitégította a zene hagyományos értelemben vett fogalmát.

S z o n á t á k é s k ö z j á t é k o k
(Sonatas and Interludes)

John Cagenek ezek a darabjai 1946 februárja és 1948 márciusa között készültek New Yorkban. **A preparált zongorára írt daraboknak a kottaképe rendkívül egyszerűnek látszik. Hiányoznak a bonyolult ritmikai képletek, harmóniai is egyszerűek, ám hangzásuk mégis különlegesen érdekes.**

A kotta elején preparációs táblázat található amelyben pontosan rögzítve van a preparátum anyaga: gumi, fémcsavar, műanyag stb. és az is, hogy hol

kell a húrok között ezeket az anyagokat elhelyezni. (Mivel a zongora hangjait – a legmélyebb kivételével – három húr megütésével szólaltatjuk meg, nem mindegy az sem, hogy a preparátumokat két, vagy három húr közé kerül-e?)

Ezek a darabok a preparálás által válnak semmilyen más hangzásélményhez nem hasonlítható művekké.

Karlheinz Stockhausen (Karlheinz Stockhausen - 1928-2007) Német zeneszerző. *Pályája kezdetén írt műveiben még a hagyományos hangszerek játszották a főszerepet, nem sokkal később azonban már az új utakat jelentő elektronikus hangkeltés új effektusait ízlelgette. A francia fővárosban, Párizsban, fiatalon ismerkedett meg az elektronikus zenével és Németországba történt visszaérkezése után a kölni rádió elektronikus stúdiójának vezetője lett. Az általunk idézett. Gesang der Jünglinge (Az ifjúág éneke) című kompozíciójában az emberi hangot bontotta elemeire elektronikus úton. Kiadójának közleménye szerint összesen 362 mű fűződik nevéhez, amelyekből 139 CD lemez készült.*

Gesang der Jünglinge (Az ifjak éneke) című művében az emberi hangot bontotta elemeire elektronikus úton. „Az elektronikus zene első remekműve”. **Totálisan szeriális módon komponálva, sorként kezelve hangmagasságot, időtartamot, hangerőt, hangszínt, fiúhangot használ; szövegét a Bibliából, Dániel könyvéből veszi („Három ifjú éneke)**

Steve Reich (Sztív Rejch 1936) amerikai zeneszerző a minimál zene első mestere. Minimalista technikáit a zene, majd később a társművészetek (színház, videó) eszközeinek minden részletére kiterjesztette

A 20.század második felének kezdetén New-Yorkban jött létre a repetitív zene. Reich Elsősorban repetitív zenéjével aratott sikereket. Állandó vendége volt egy kitűnő jazz klubnak, amelyre így emlékezett később: „Számomra akkor ez volt a legérdekesebb zene. A jazz megszállottja lettem. Beleszerettem ismétlődő, repetitív motívumaiba” - Reich világszerte ismertté lett, járt Magyarországon is.

„Zene fadarabokra” című darabja a repetitív zene kitűnő példája.

Philippe Glass (1937) amerikai zeneszerző, a XX. század végének egyik legnagyobb hatású zeneszerzőjeként tartják számon. Olyan zeneszerzőként, aki közel vitte közönségéhez a művészi zenét. Diplomája megszerzése után New Yorkba költözött, a Julliard (Zsüjjard) iskolában tanult tovább. Ezalatt az idő alatt felhagyott a dodekafon (12 hangos) technikával **Glass rendkívül termékeny zeneszerző volt. Az operák, szimfóniák, versenyművek, kórusművek mellett a filmzene világa is megihlette. Filnzenéi főleg elektronikus alapon épülnek és annyira magukkal ragadóak, hogy Glasst manapság már állandó filmkomponistaként tartják számon.**

Rubric (Glassworks 1981). *A beszédes „Glassworks” cím Glass hatételes kamarazenéjét takarja. Úgy érdemes tekinteni rá, mint jellegzetes Glass féle kompozícióra. A szerző legsikeresebb kísérletére abban az irányban, hogy a popzenére áhítózó lemezstúdiókat és a „walkman”-es (vókmen - hordozható fejhallgató CD játészó) hallgatóságot rövid, befogadható darabokkal meghódítsa.*

Kurtág György (Lugos 1920. febr. 19.) A zenei élet az egyik legjelentősebb kortárs zeneszerzőként tartja számon. Művészete Bartók zenéjéből indult ki, de nagy hatással volt rá az osztrák Anton Webern impresszionista hangzásvilága is.

Temesváron kezdte el zeneszerzés tanulmányait, 1946-ban Budapestre költözött és beiratkozott a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolára, ahol Veress Sándor majd Farkas Ferenc növendéke lett. Zongorát Kadosa Pálnál tanult, kamarazene tanára Weiner Leó volt. 1957/58-ban Párizsban folytatta tanulmányait Marianne Steinnél. Résztvett Messiaen (Masszian) és Milhod (Mijó) mesterkurzusain. Az itteni tanulmányok hatására annyira megváltozott zeneszerzői felfogása, hogy azt a vonósnégyesét látta el op. 1. számmal, amelyet Párizsból való visszatérése után írt.

Pedagógiai munkásságát a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán kezdte Kadosa Pál tanársegédjeként. Korrepetitor volt a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában. Kossuth díjjal, majd érdemes és kiváló művész címmel és Bartók-Pásztory díjjal tüntették ki. 1986-ban megkapta a magyar kormány aranykoszorús rendjét. A francia kormány *Officier des Arts et des*

Lettres (Offiszié déz Árt é dé lettr) címmel jutalmazta munkásságát. Megválasztották a Bayerische Akademie der Schönen Künste (Bájerise Akadémi der sőnen Kűnszte) levelező tagjának, ugyanekkor a berlini Akademie der Künste tagja lett. 1998-ban megkapta a zenei Nobel-díjként számon tartott Ernst von Siemens díjat és az osztrák kormány másodszor is odaitélte neki az európai komponistáknak adományozott nagydíjat

S á r y L á s z l ó (1940 Győr) Erkel-díjas zeneszerző. 1970-ben Vidovszky Lászlóval, Jeney Zoltánnal, Eötvös Péterrel, Kocsis Zoltánnal és Simon Alberttel megalapította az Új Zenei Studiót.

Nyilatkozata a **Lokomotív Symphony** (Lokomotív szimfónia) című művéről: *„Régi tervem írni egy olyan zeneművet, amelynek ritmusa és hangzása a gőzmozdonyok hangjaiból tevődik össze. A lenyűgöző látványt nyújtó hatalmas gépezetek hangjai gyermekkorom óta meghatározó hangélményeim közé tartoznak Szerettem a különböző mozdonyok aszimmetrikus ritmusokat előidéző vonulását. A vonat kerekei és a sínek egymásnak feszülő súrlódásai gyönyörű dallamokat és harmóniákat játszottak. Szeretném felidézni gyermekkorom világát és tájait és emléket állítani egy letűnt kor óriásainak, a gőzmozdonyoknak.”*

H o l l ó s M á t é a Magyar Zeneszerzők Egyesületének elnöke, a Hungarotonv ezérigazgatója, írók, költők családjában született. **Műveinek nagyobb részét a kamarazene műfajában alkotta, de írt szimfonikus és vonószenei darabokat és kórusműveket is. Az Egyesült Államokból, Kanadából és Franciaországból kapott megrendelések közül is kiemelkedik egy angol zenekar felkérése, hogy az ENSZ megalakulásának 50. évfordulója alkalmából írjon számukra zongoraversenyt címe) Oxfordor). Műveit Európa és Észak-Amerika koncerttermeiben játsszák. Munkásságát számos kitüntetéssel jutalmazták.**

Tündérialom. Duett szopránra és mezzoszopránra zongorakísérettel. *„A zeneszerző Petőfi versének hatása alatt varázslatos jelenetet formált” – írta a kritikus, amikor a mű Szegeden elhangzott. – „Talán helyesebb lenne zenei képsorról beszélni, hiszen a szöveg képi világát fordította egy zenei elemekből összeálló pillanatfelvétellé.”*

